

Pyhäniemen asemakaava-alueen ympäristönhoito-ohje

Raportti 19.4.2024

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

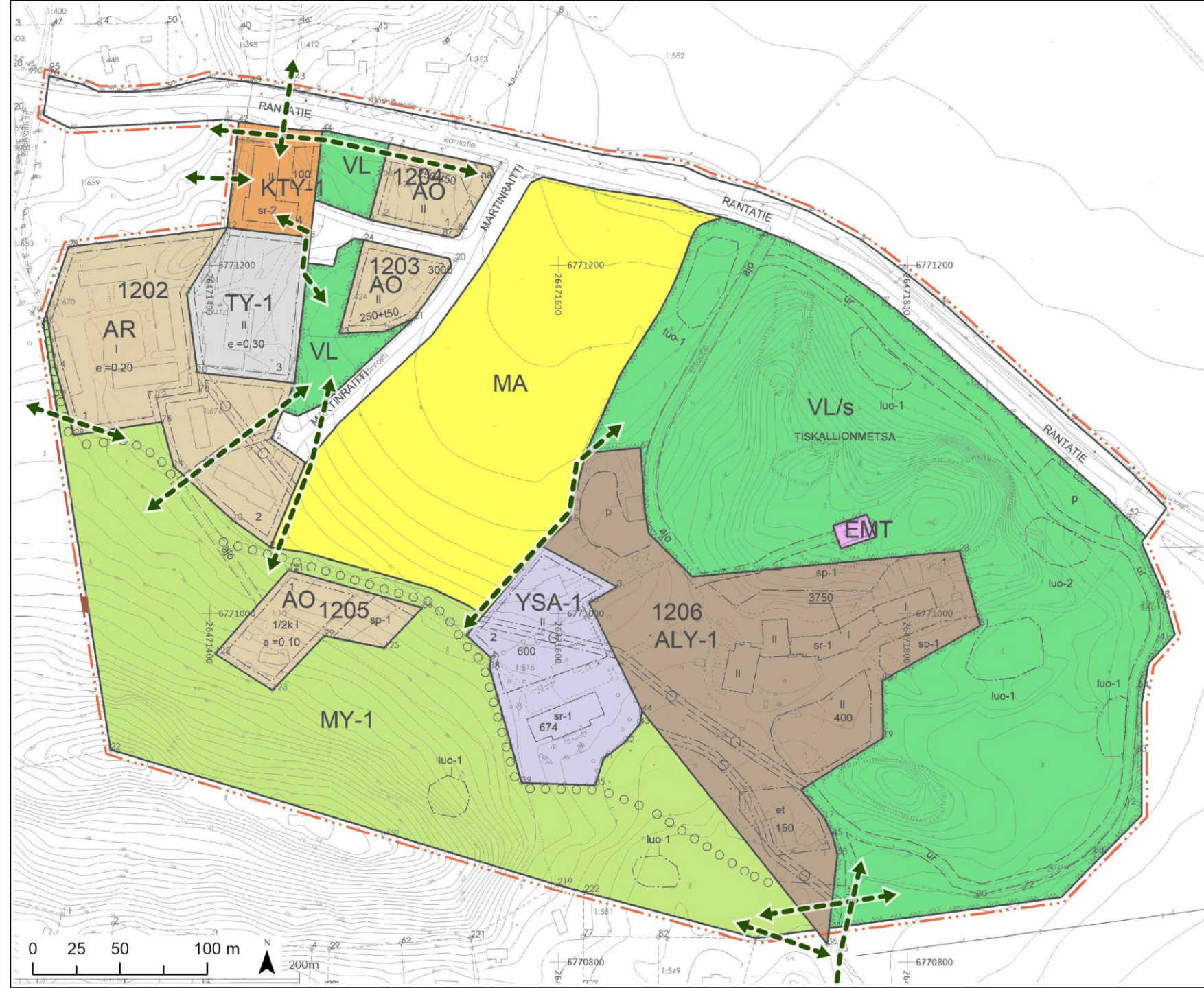
Hoito-ohje

- Pyhäniemen ympäristönhoito-ohjeen tavoitteena on säilyttää alueen maisemalliset arvot sekä luonnon monimuotoisuutta tukevien viheralueiden kehittäminen ja ylläpitäminen.
- Kunnossapitotarve minimoidaan ja hoitotoimenpiteet valitaan tukemaan luonnon monimuotoisuutta. Hoitotoimenpiteissä syntyvää materiaalia voidaan hyödyntää paikan päällä:
  - kaadetut puut hyödynnetään paikalla lahopuuna, leikatuista oksista voidaan rakentaa risuaita tai hakettaa oksat katteeksi pensaiden alustoille. Niittojätteen kompostointi paikalla ja kompostimullan hyödyntäminen esim. istutusalueilla maanparannusaineena.
- Alueella on havaittu kurtturuusua, komealupiinia sekä jättipalsamia. Vieraslajiesiintymät poistetaan ja jäte toimitetaan poltettavaksi jätteenkäsittelylaitokseen. Vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan ja ne poistetaan mikäli niitä havaitaan.
- Viheralueiden kasvillisuus hoidetaan kunnossapidon yleisten ohjeiden mukaisesti (VKT 2021).

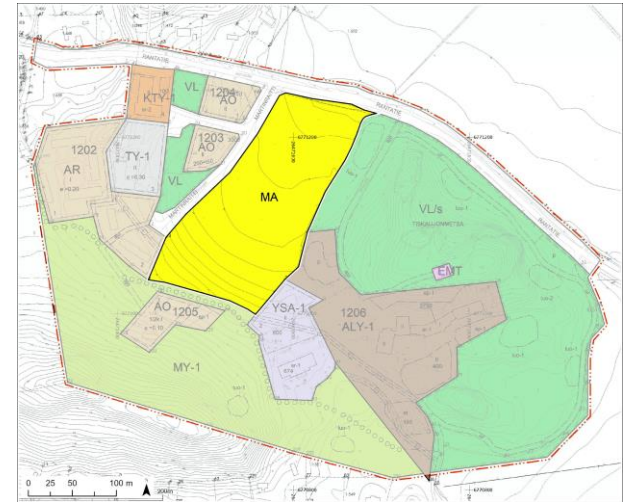
Kaava-alue

- MA - Maisemallisesti arvokas peltoalue
- VL/s – Lähivirkistysalue, joka on maisema- ja luontoarvojen kannalta arvokasta viheraluetta
- MY-1 - Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja
- VL – Lähivirkistysalue
- TY-1 - Teollisuusrakennusten korttelialue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia
- KTY-1 - Toimitilarakennusten korttelialue
- AO - Erillispientalojen korttelialue
- AR - Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue
- YSA-1 - Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa palveluasumista
- ALY-1 - Asuin-, liike- ja toimistorakennusten sekä yleisten rakennusten korttelialue
- Kartassa alueen ekologiset yhteydet

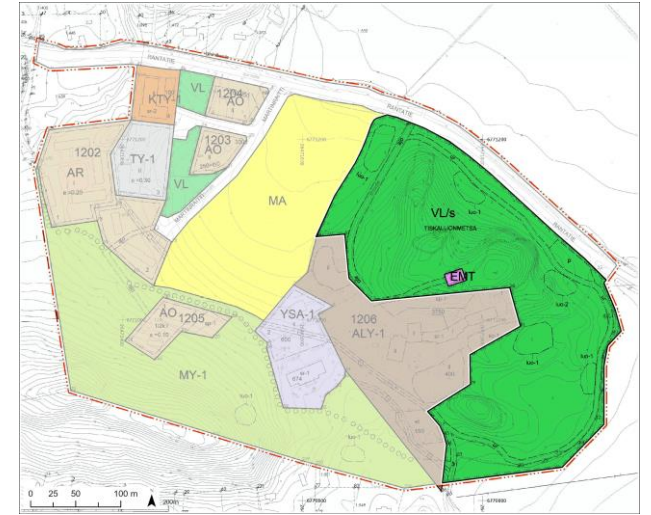
MA – maisemallisesti arvokas peltoalue

- Hoidon tavoitteena on säilyttää peltoalue avoimena. Reunavyöhykkeet pidetään kerroksellisinä ja monimuotoisinä, jotta turvataan ekologiset yhteydet viheralueiden välillä.
- Kapeakin kasvillisuuskaista avoimen pellon ympärillä on yhteyden kannalta tärkeä. Näkymäaukkoja voidaan kuitenkin tehdä, jotta avoin maisema säilyy.
- Pellon läntiseen kulmaan Martinraitin vierelle istutetaan yksittäisiä puita tukemaan ekologista yhteyttä.
- Peltoalueen reunan kasvillisuus hoidetaan R4-kunnossapitoluokan mukaan.
- Vieraslajiesiintymät poistetaan ja jäte toimitetaan poltettavaksi jätteenkäsittelylaitokseen. Vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan ja ne poistetaan mikäli niitä havaitaan.

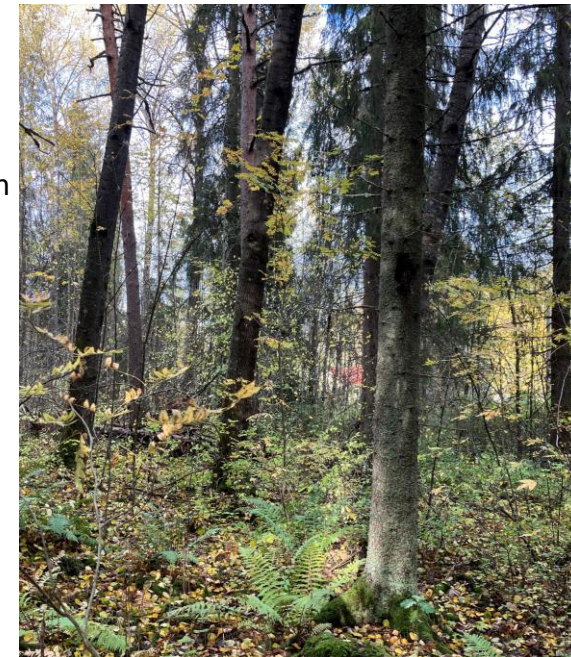
VL/s – lähivirkistysalue, joka on maisema- ja luontoarvojen kannalta arvokasta viheraluetta

- Alue on pääasiassa lehtomaista kangasmetsää. Kasvillisuus on vanhaa. Valtapuusto on metsäkuusta, metsähaapaa, rauduskoivua ja metsämäntyä. Lahopuuta on kohtalaisesti.
- Metsänhoidon tavoitteena on säilyttää alueen maisema- ja luontoarvot. Kasvillisuus pyritään säilyttämään kerroksellisenä ja lajistoltaan monipuolisena.
- Hoitotoimenpiteet minimoidaan. Toimenpiteitä tehdään kasvillisuuden kehityksen sitä vaatiessa, sekä käyttö- ja turvallisuushaittojen ilmentyessä. Hoitotoimenpiteet tehdään talvella lintujen ja lepakoiden lisääntymiskauden ulkopuolella.
- Alueen uhanalaiset ja silmälläpidettävät lehtoluontotyypit (liite 1) jätetään metsänhoidon ulkopuolelle, jotta niiden ominaispiirteet säilyvät.
- Luo-1 ja luo-2 alueet ja niiden lähiympäristö jätetään hoitotoimien ulkopuolelle, jotta uhanalaisten sammalten vaatimat elinolosuhteet säilyvät.
- Alue on pääosin III-luokan lepakkoaluetta. Yksittäisten isojen puiden kaatamista vältetään. Lepakoiden siirtymäreitteinä käyttämät tiet ja urat säilytetään puustoisina ja varjoisina sekä talvikauden ulkopuolella valaisemattomina.
- Metsän reunojen vaihtumisvyöhykkeellä voidaan tehdä maisemallisia hoitotoimenpiteitä, kuten avata näkymiä pellolle tai Rantatielle, mutta maisemalliset raivaukset tulee tehdä luontoarvot huomioiden.
- Ehtootien varrelta raivataan huonokuntoiset puut sekä puustoa, jolla ei ole tilaa kasvaa täysikasvuiseksi. Reuna-alueilla suositaan kukkivia pikkupuuta. Huonokuntoisten puiden latvat sahataan ja rungot jätetään n. 2m korkeiksi pötkelöiksi. Kannot, lahoppuusto ja maapuut jätetään maastoon, mutta vältetään kasojen muodostumista.
- Kulku ohjataan käytäville aluskasvillisuuden suojaamiseksi. Käytävien viereltä poistetaan vesakkoa säännöllisesti.
- Vieraslajiesiintymät poistetaan ja jäte toimitetaan poltettavaksi jätteenkäsittelylaitokseen. Vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan ja ne poistetaan mikäli niitä havaitaan.
- Reuna-alueilla kuuset tarkastetaan touko-kesäkuun vaihteessa kirjanpainajan varalta. Mikäli kaarna on jo irronnut puusta, puu kaadetaan ja jätetään lahoppuiksi. Mikäli kaarna on kiinni ja neulaset oksissa mutta kirjanpainajasta on merkkejä (sisäänmenoreiät, purua rungolla tai tyvellä), kyseinen puu poistetaan ja viedään paikalta pois. Mikäli pois vienti ei ole mahdollista, puu kaadetaan ja jätetään kuorittuna lahoppuiksi.

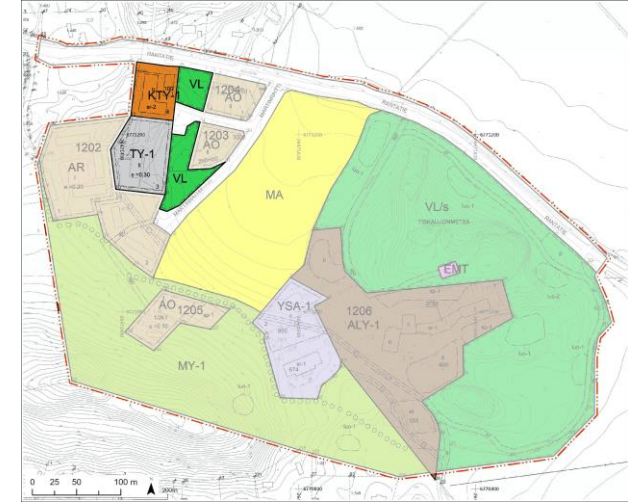
MY-1 – maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja

- Alue on pääasiassa lehtomaista kangasta. Kasvillisuus on vanhaa. Valtapuusto on metsäkuusta, metsähaapaa, rauduskoivua ja metsämäntyä. Lahopuuta on kohtalaisesti.
- Metsänhoidon tavoitteena on säilyttää alueen maisema- ja luontoarvot. Kasvillisuus pyritään säilyttämään kerroksellisenä ja lajistoltaan monipuolisena.
- Hoitotoimenpiteitä tehdään kasvillisuuden kehityksen sitä vaatiessa, sekä käyttö- ja turvallisuushaittojen ilmentyessä.
- Alueen uhanalaiset lehtoluontotyypit (liite 1) ovat metsälain mukaisia luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joissa metsänhoitotoimia on rajoitettu (ML 10 §). Alueet jätetään metsänhoidon ulkopuolelle ja tarvittaessa hoidetaan niin, että elinympäristöt ominaispiirteineen säilyvät tai vahvistuvat.
- Alueella sijaitseva lähde ympäristöineen säilytetään (ML 10 §, VL 2:11 §) ja sen luonnontilaa on suositeltavaa ennallistaa (liite 1).
- Luo-1-alueet ja niiden lähiympäristö jätetään metsänhoidon ulkopuolelle, jotta uhanalaisten sammalten vaatimat elinolosuhteet säilyvät.
- Alue on pääosin II-luokan lepakkoaluetta. Alueelta poistetaan korkeintaan harvakseltaan yksittäisiä puita. Hakkuut suoritetaan vain talvikaudella. Alueen tiet ja urat säilytetään varjoisina ja talvikauden ulkopuolella valaisemattomina, sillä lepakot käyttävät niitä siirtymäreitteinään.
- Metsän reunojen vaihettumisvyöhykkeellä raivataan huonokuntoiset puut sekä puustoa, jolla ei ole tilaa kasvaa täysikasvuiseksi. Reuna-alueilla suositaan kukkivia pikkupuuta.
- Metsän laidoilla huonokuntoisten puiden latvat sahataan ja rungot jätetään n. 2m korkeiksi pötkelöiksi. Kannot, lahoppuusto ja maapuut jätetään maastoon, mutta vältetään kasojen muodostumista.
- Kulku ohjataan käytäville aluskasvillisuuden suojaamiseksi. Käytävien viereltä poistetaan vesakkoa säännöllisesti.
- Vieraslajiesiintymät poistetaan ja jäte toimitetaan poltettavaksi jätteenkäsittelylaitokseen. Vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan ja ne poistetaan mikäli niitä havaitaan.
- Reuna-alueilla kuuset tarkastetaan touko-kesäkuun vaihteessa kirjanpainajan varalta. Mikäli kaarna on jo irronnut puusta, puu kaadetaan ja jätetään lahoppuiksi. Mikäli kaarna on kiinni ja neulaset oksissa mutta kirjanpainajasta on merkkejä (sisäänmenoreiät, purua rungolla tai tyvellä), kyseinen puu poistetaan ja viedään paikalta pois. Mikäli pois vienti ei ole mahdollista, puu kaadetaan ja jätetään kuorittuna lahoppuiksi.

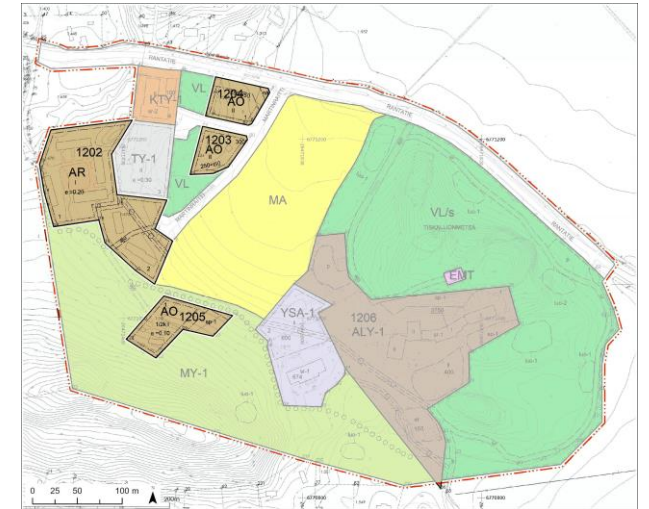
VL, TY-1 ja KTY-1 – lähivirkistysalue sekä toimitila- ja teollisuusrakennusten korttelialueet

- Viheralue on nykyisellään tiheää puustoa. Alueen rajaukset tontteihin ovat paikoin epäselvät.
- Alueen tarkoitus on tuoda suojaa tonttien rajalle sekä tarjota eliöille kerroksellinen ja monimuotoinen ympäristö.
- Viheralueiden sekä toimitila- ja teollisuusrakennusten korttelialueiden hoidon tavoitteena on säilyttää ja vahvistaa kaava-alueen ekologista yhteyttä luoteesta etelään ja kaakkoon.
- Viheralueita hoidetaan R4-kunnossapitoluokan mukaan. Kasvillisuus säilytetään kerroksellisenä. Reuna-alueiden tiheikköjä voidaan paikoin raivata alueen rajojen selkeyttämiseksi. Alueelle voidaan istuttaa lisää alueelle tyyppillistä puustoa, esim. koivua.
- KTY-1 alueella sijaitseva vanha rakennus on lain suojaama lepakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikka (LSL 78 §). Rakennuksessa ei tehdä remonteja tai muita toimia, jotka voivat heikentää kohteita lepakoiden kannalta. Varovaisia toimia voidaan suorittaa lepakoasiantuntijan opastuksella. Rakennuksen ympäristöstä ei poisteta puita eikä valaistusta lisätä nykyisestä. Puustoiset kulkuyhteydet rakennuksen ja metsän välillä säilytetään.
- KTY-1 alueella kaavassa on istutettavaa alueen osaa Rantatien laidassa. Raja-alueella säästetään nykyinen puusto.
- KTY-1 alueelta kulkee Rantatien yli pohjoiseen mahdollinen liito-oravan ja lepakoiden kulkureitti. Kulkureitin puusto säästetään mahdollisuuksien mukaan ja tieaukko pidetään kapeana. Luontoselvityksessä tunnistettu potentiaalinen lähtöpuuna toimiva iso kuusi säästetään. Tien varteen voidaan tehdä täydennysistutuksia yksittäisillä puilla ja lisätä liito-oraville sopivia puutolppia.
- Haitallisten vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan silmämääräisesti jokaisen hoitokäynnin yhteydessä ja ne torjutaan heti niiden ilmaannuttua lajikohtaisten torjuntaohjeiden mukaan.

AO/AR – Erillispientalojen sekä rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueet

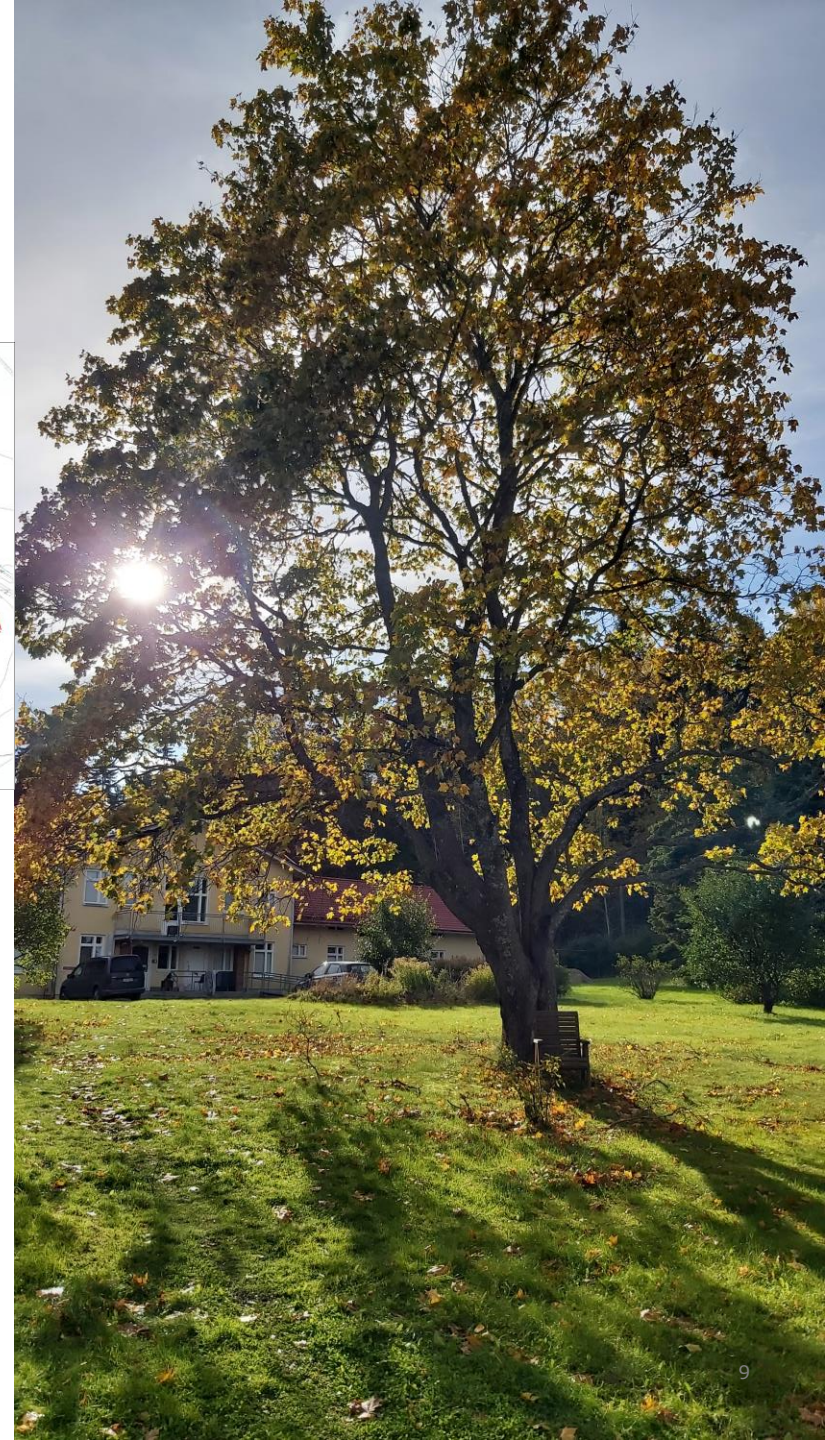
- Rantatien ja Martinraitin risteyksessä huomioitavaa on näkemäalueen raivaus.
- Tonteilla suositellaan säilytettävän maisemapuina hyväkuntoisia vanhoja puita.
- Tonttien istutuksissa suositetaan luonnonmukaisuutta sekä monilajisuutta kotimaisilla alueelle tyypillisillä lajeilla ja lajikkeilla.
- Luonnonmukaisuus voi näkyä myös esimerkiksi niittyinä tai kukkanurmikkoina.
- Puutarhajätettä ei kasata viheralueille vaan se hävitetään kunnan ohjeiden mukaan.
- Haitallisten vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan silmämääräisesti ja ne torjutaan heti niiden ilmaannuttua lajikohtaisten torjuntaohjeiden mukaan.

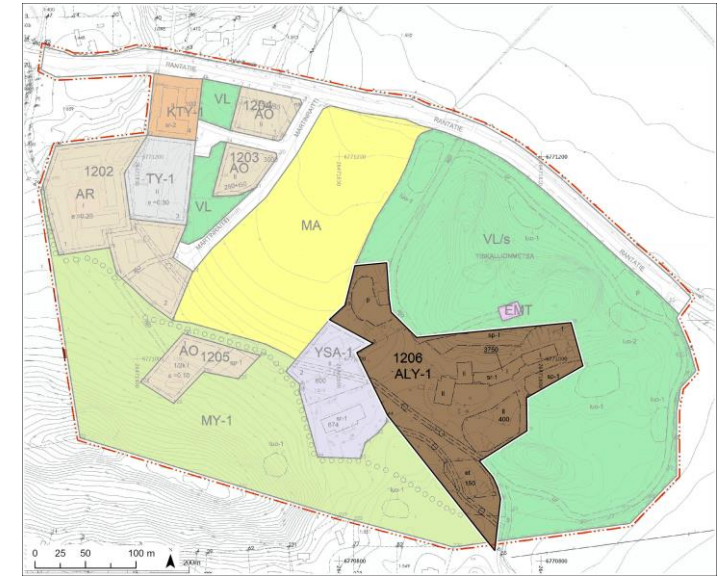
YSA-1 – Sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa palveluasumista

- Kaavan mukaan korttelialueen ympäristön ja pihapiirin ominaispiirteet tulee säilyttää.
- Tontilla olisi hyvä säilyttää maisemapuina hyväkuntoisia vanhoja puita.
- Tonttien istutuksissa suositetaan luonnonmukaisuutta sekä monilajisuutta kotimaisilla alueelle tyypillisillä lajeilla ja lajikkeilla, sekä perinnelajeilla.
- Luonnonmukaisuus voi näkyä myös esimerkiksi niittyinä tai kukkanurmikkoina.
- Puutarhajätettä ei kasata viheralueille vaan se hävitetään kunnan ohjeiden mukaan.
- Nykyinen kurturuusuistutus poistetaan juurineen ja kasvijäte toimitetaan poltettavaksi jätteenkäsittelylaitokseen. Kasvin uudelleen leviämistä seurataan ja uudet kasvustot poistetaan.
- Muiden haitallisten vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan silmämääräisesti ja ne torjutaan heti niiden ilmaannuttua lajikohtaisten torjuntaohjeiden mukaan.

ALY-1 – Asuin-, liike- ja toimistorakennusten sekä yleisten rakennusten korttelialue

- Kaavan mukaan korttelialueen ympäristön puistomaisuus sekä pihapiirin ominaispiirteet tulee säilyttää. Korttelialueen toiminta ei saa aiheuttaa merkittäviä ympäristöhäiriöitä tai ympäristön pilaantumisen vaaraa.
- Korttelialueelle ulottuvat uhanalaiset ja silmälläpidettävät lehtoluontotyypit ja lähde (liite 1) jätetään hoidon ja kehittämisen ulkopuolelle, jotta niiden ominaispiirteet säilyvät.
- Alueen etelälaidassa on leveä kohta, joka saattaa olla este eliölajien liikkumiselle MY 1- ja VL/s-alueiden välillä. Avoimen alueen ei suositella kasvavan. Alueelle voidaan istuttaa yksittäisiä puita tai antaa sen kasvaa paikoin puustoisemmaksi.
- Tontilla olisi hyvä säilyttää puukujanne sekä maisemapuina muita hyväkuntoisia vanhoja puita.
- Tonttien istutuksissa suositetaan luonnonmukaisuutta sekä monilajisuutta kotimaisilla alueelle tyypillisillä lajeilla ja lajikkeilla, sekä perinnelajeilla.
- Luonnonmukaisuus voi näkyä myös esimerkiksi niittyinä tai kukkanurmikkoina.
- Puutarhajätettä ei kasata viheralueille vaan se hävitetään kunnan ohjeiden mukaan.
- Haitallisten vieraslajien esiintymistä tarkkaillaan silmämääräisesti ja ne torjutaan heti niiden ilmaannuttua lajikohtaisten torjuntaohjeiden mukaan.

Ekologinen yhteys: lepakot

- Lepakoiden siirtymäreittejä kaava-alueen ulkopuolelle ovat Rantatien ylitys kaava-alueen luoteiskulmassa, siirtymä metsäalueelle kaava-alueen länsireunalla sekä siirtymä alueen eteläpuolelle.
- Kaava-alueen sisällä lepakot käyttävät siirtymäreitteinään teitä ja uria.
- Siirtymäreitit säilytetään puustoisina ja varjoisina. Ne pidetään talvikauden ulkopuolella valaisemattomina. Siirtymäreiteiltä ei poisteta puita.

Ekologinen yhteys: liito-oravat

- Alue on pääosin liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä, mutta luontoselvityksessä alueella ei havaittu liito-oravia.
- Alueelta on liito-oravahavainto vuodelta 2013 ja lajilla on mahdollinen kulkureitti alueelle. Reitti kulkee Rantatien yli asemakaava-alueen luoteiskulmassa.
- Kulkureitin puusto Rantatien varressa säilytetään mahdollisuuksien mukaan ja tieaukko pidetään kapeana. Luontoselvityksessä tunnistettu potentiaalisena lähtöpuuna toimiva iso kuusi säästetään. Tien varteen voidaan tehdä täydennysistutuksia yksittäisillä puilla ja lisätä liito-oraville sopivia puutolppia.
- Eteläosassa ALY-1 -tontin etelälaidassa on leveä kohta, joka saattaa olla este lajin turvalliselle liikkumiselle liito-oravalle suotuisalle VL/s -alueelle. Avoimen alueen ei suositella kasvavan. Alueelle voidaan istuttaa yksittäisiä puita tai antaa sen kasvaa paikoin puustoisemmaksi.

Vieraslajien torjunta

- Haitallisiksi luokitelluista vieraslajeista alueella esiintyy kurturuusua, jättipalsamia ja komealupiinia.
- Maanomistajan on vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain mukaan hävitettävä haitalliset vieraslajit ja rajoitettava niiden leviämistä. Vieraslajien torjunta voi kestää useita vuosia. Torjuntatoimien jälkeisinä vuosina torjunta-alueella on tehtävä jälkihoitoa ja seurantaa.
- Kurturuusua torjutaan leikkaamalla pensas tyveä myöten ja kaivamalla juurakko maasta kokonaan. Toinen tapa on poistaa kaikki kasvin uudet, vihreät versot 3–4 vuonna peräkkäin. Ensimmäisenä vuonna versot poistetaan 3–4 kertaa ja seuraavina vuosina 2–3 kertaa kasvukaudessa. Kurturuusua voi torjua myös leikkaamalla kasvi alas ja peittämällä se pressulla 2–3 vuodeksi.
- Jättipalsamia torjutaan kitkemällä ja niittämällä kasvi 2–3 kertaa kasvukaudessa ennen kukintaa ja siementen kypsymistä.
- Komealupiinia torjutaan katkaisemalla kukinnot tai niittämällä kasvit 2–4 kertaa kasvukaudessa ennen siementen kypsymistä. Yksittäiset kasvit voi kaivaa juurineen ylös maasta.
- Kaava-alueen rakentamisen aikaisissa toiminnoissa huolehditaan, ettei vieraslajeja pääse leviämään muualla ja että vieraslajiperäiset maamassat käsitellään ja hävitetään kunnan ohjeiden mukaan.

Liite 1: Kartta uhanalaisista ja silmälläpidettävistä luontotyypeistä

- Alueen uhanalaiset luontotyypit ovat tuoretta keskiravinteista lehtoa
- Alueen silmälläpidettävä luontotyyppi on kostea keskiravinteista lehtoa
- Alueen lähde on suojeltu vesilailalla (VL 2:11 §)

